

кодифіковано в “Українському правописі”, а на його основі – і в граматиках та навчально-довідкових виданнях.

Незважаючи на це деякі словники рекомендують форму кличного відмінка *Ілле*, див., зокрема: Нитченко Д. Український орфографічний словник. — Мельборн – Австралія, 1985. – С. 53; Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. – К., 1996. – С. 229; Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови. – К., 2002. – С. 173; Головащук С. І. Орфографічний словник української мови. – К.; Ірпінь, 2006. – С. 460. Якщо повернути історичну форму кличного відмінка *Ілле*, тоді треба вживати також *рілле*, *судде*. Крім цього, в орудному відмінку потрібно буде замінити закінчення **-єю** на **-сю**, тобто вживати *Іллею*, *ріллею*, *суддєю*. Затвердити ці зміни вповноважена лише Українська правописна комісія.

Отже, історична форма кличного відмінка *Ілле́* після водноманітнення відмінкових закінчень усіх іменників першої відміни м’якої групи перетворилася на *Ілле́*. Ця нова форма кличного відмінка чоловічого імені *Ілля* досі чинна в українській літературній мові.

Катерина Городенська

ІНФОГРАФІКА ПЕРЕМАГАЄ ГРАФІКУ?

Щоранку пасажери метрополітену, коливаючись у ритмі руху поїздів, на стінах і вікнах вагонів бачать перед собою *інфографіку*. Правда, далеко не кожний знає це слово, а відповідно не знає і того, що схема метрополітену – це один з виявів інфографіки.

Це нове слово-англізм (від англ. information graphics; infographics). Донедавна ми користувалися усім зрозумілими *діаграма* (СУМ, II, 294: ‘графічне зображення, що наочно у вигляді певних геометричних фігур показує співвідношення між рівними величинами, які порівнюються’), *схема* (СУМ, IX, 881; ‘спрощене зображення в загальних рисах системи, будова чого-небудь або взаєморозташування, зв’язку частин чогось’), *таблиця* (СУМ, X, с. 10; ‘відомості, цифрові дані, розташовані в певному порядку за графами’), *рисунок* (СУМ, VIII, 541: ‘обрис, контур чого-небудь’), *графік* (СУМ, II, 160:

‘зображення з допомогою ліній різних моментів якогось процесу в їхній залежності’). Ці слова активні і в сучасній мовній практиці, їх уживають на позначення різноманітних схематичних зображень, графічних узагальнень, даних, інформації різного типу. Сучасна ж інфографіка поєднала їх, “примусила” сполучитися для максимального унаочнення й моделювання взаємозалежності поширюваних відомостей.

Перші лекції на теми способів створення інформаційної графіки почали проводити з 1993 року в Америці. І вже в 2000-х роках потреба газет, телебачення, Інтернету щодо візуалізованої інформації дедалі зростала. Тепер для створення такої продукції, узагальнення і просування інформації у ЗМІ та в науці існує не одна комп’ютерна, інформаційна програма, призначена для швидкого та чіткого відображення комплексної інформації. Ці програми дають широкі можливості для використання графічних матеріалів, що покращують сприйняття інформації, підвищують можливості зорової системи людини бачити моделі й тенденції. Процес створення *інфографіки* можна розглядати як візуалізацію даних, створення інформаційних схем та моделей подання інформації.

Отож, складне слово *інфографіка* – продукт розвитку інформаційних технологій, графічного дизайну, що утворене за допомогою префіксоїда (аброморфеми) *інфо-* зі значенням ‘інформаційний’ – ‘який містить інформацію, передає її від одного об’єкта до іншого; пов’язаний з пошуком, накопиченням, обробленням та передаванням даних’. Ця частинка слів ‘інформаційний’ (*інфошок, інфоміст, інфоцентр, інфоресурс*) чи ‘інформація’ (*інфобухгалтер, Віче-інфо*), які “усіклися” до впізнаваного *інфо*, доволі активно вживається для утворення неолексем.

Давнє ж слово *графіка* означає ‘вид образотворчого мистецтва, основним зображальним засобом якого є малюнок, виконаний на папері, тканині тощо олівцем, пером, пензлем, вуглиною або відтиснутий на папері зі спеціально підготовленої форми’ (СУМ, II, 160). За час розвитку цього мистецтва виробилася специфічна фахова сполучуваність іменника *графіка*: *станкова, книжкова, плакатна, прикладна, архітектурна*. Відносно недавно поширилася така форма, як *комп’ютерна графіка*

(‘зображення, які створюються, перетворюються, оцифровуються, обробляються і відображаються засобами обчислювальної техніки, включаючи апаратні і програмні засоби’) – *растрова, векторна, фрактальна*, а за сферами застосування – *ділова, конструкторська, ілюстративна, художня, рекламна*. Невдовзі набула поширення *інформаційна графіка*, або *інфографія, інфографіка*, яка поєднала графічний і вербальний канали ділової, організаційної, технічної, будівельної, наукової тощо інформації.

Отже, *графіка* від виду *образотворчого мистецтва* перейшла у статус щоденного функціонування як *метод* інформування, моделювання дійсності.

Світлана Бибик

НЕТИКЕТ, АБО МЕРЕЖЕВИЙ ЕТИКЕТ

Давно відомо, що правила поведінки у суспільстві – це етикет, що відбиває уявлення спільноти про особливості мови жестів, словесного спілкування, його риторичного оформлення, про особливості дій, поз, способів пересування, символів поведінки людини в певних ситуаціях. Ми звикли, що є *дипломатичний, церемоніальний, військовий, цивільний, діловий, повсякденний, побутовий, родинний, народний, весільний, ритуальний, траурний/поховальний, церковний* тощо етикет. Врешті-решт – *мовний*, без якого будь-який різновид поведінки людей у різних сферах її діяльності неможливий.

Розширення сфер спілкування за рахунок розвитку віртуальної комунікації спричинило вироблення особливих правил поведінки і в Інтернеті, які називають новим словом *нетикет*, або *мережевий етикет* (від англ. *net* ‘мережа’ та етикет). Слово насправді з’явилося у 80-х рр. ХХ ст., але досі не було таким відомим в українському обігу. Як і будь-який різновид етикету, нетикет має свої особливості: диференціюють адміністративні, технічні (зокрема оформлення) та психоемоційні, моральні правила поведінки. Вони детально описані на багатьох сторінках Мережі і мало чим відрізняються від усталених норм невіртуального спілкування: